

EL PORTAL WWW.PATRIMONILITERARI.CAT,
UNA CARTOGRAFIA LITERÀRIA DELS JOCS FLORALS
(1868-1939)¹

ANNA PERERA ROURA

*Grup de Recerca de Patrimoni Literari,
Institut de Llengua i Cultura Catalanes
Universitat de Girona*

El context històric de la segona meitat del segle XIX va ser especialment convuls en el terreny polític i social. Arran de la manca de confiança en els estaments de poder de l'estat espanyol, la classe dirigent catalana va optar «per un nou model d'economia, política, dret, literatura, art, filosofia, d'acord amb una complexa presa de consciència «nacional» paral·lela a les grans construccions nacionals del moment» (CASACUBERTA I RIUS 1988: 16). En aquest escenari, la literatura catalana va ser objecte d'un procés de revitalització que va tenir una incidència directa en diferents parcel·les culturals i que, per tant, també va afectar parcel·les socials i polítiques. Un dels principals objectius d'aquest moviment, conegut popularment amb el nom de «Renaixença», consistia en renovar les bases de la literatura catalana per tal de convertir-la en una literatura moderna, potent, i amb unes característiques identitàries pròpies. Tanmateix, aquest procés no es va produir de manera exclusiva en els territoris de parla catalana, sinó que a causa de les circumstàncies històriques i polítiques de l'època podem establir molts paral·lelismes entre la «Renaixença» catalana i el «Rexurdimento» de la literatura en llengua gallega (BERAMENDI 2012: 25) o el «Felibritge» provençal (CASANOVA 2012). Així doncs, al llarg de la segona meitat del segle XIX es van impulsar diferents plataformes culturals a través de les quals donar a conèixer i promocionar la literatura en llengua catalana. Una de les iniciatives que va exercir un pes més rellevant per tal d'assolir aquesta empresa va ser la creació de certàmens literaris, la majoria dels quals coneguts amb el nom de Jocs

1. Una versió d'aquest treball es publicarà, en llengua castellana, a les actes del VI Col·loqui *Otro Viaje extraordinario: textos, territorios, tecnologías*.

Florals,² que amb poc temps van esdevenir una peça clau en el desenvolupament d'aquest moviment de represa cultural.

L'any 1859 es van celebrar, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, els primers Jocs Florals contemporanis, instaurats amb la intenció de reprendre la tradició del consistori medieval, sorgit a Tolosa de Llenguadoc, que portava aquest mateix nom. Gràcies a l'èxit de la primera convocatòria, la celebració dels Jocs Florals es va convertir en un dels esdeveniments culturals i socials més importants de la Barcelona de l'època i, en conseqüència, la celebració d'aquesta festa literària es va consolidar al llarg dels anys següents. En nombroses ocasions s'han destacat les potencialitats representatives, persuasives i simbòliques dels Jocs Florals, que «més enllà del certamen literari que són en primera instància, polaritzaren la intensa activitat simbòlica, monumentalitzadora i cívica» (DOMINGO 2013: 179) que acabarà configurant els codis compartits d'allò que podem anomenar, seguint Marfany (1995), la «cultura del catalanisme». En aquest sentit, hem de tenir en compte que, a partir de la dècada dels anys 70 del segle XIX, moltes ciutats del domini lingüístic van instaurar els seus propis certàmens literaris, creats a imatge i semblança dels de Barcelona. És per tot això, doncs, que a través de l'estudi del fenomen dels Jocs Florals podem realitzar, paral·lelament, una «anàlisi de conjunt d'una institució politicoliterària que permet situar-se en el moll de l'os de les relacions que estableix la literatura dins el complex entramat de discursos que configuren i alhora expliquen les societats modernes» (CASACUBERTA 2010: 6). Per tant, és evident que existeix una necessitat latent de conèixer millor el fenomen dels Jocs Florals, que ens permeti, a la vegada, conèixer millor les relacions culturals, socials i polítiques que van produir-se en els territoris de parla catalana durant el final del segle XIX i el primer terç del XX.

Durant el període 2011-2015, el grup de recerca de Patrimoni Literari de la Universitat de Girona ha estat portant a terme el projecte

2. Tot i que també existien certàmens literaris coneguts amb aquest mateix nom en altres ciutats situades fora del domini lingüístic català, com per exemple La Havana, A Coruña o Madrid, entre d'altres (DOMINGO 2011: 64).

«Literatura i corrents territorials: les terres de Girona (1868-1939)».³ Aquest projecte va néixer gràcies a un antecedent clar: l'*Atles literari de les terres de Girona* (ARAGÓ I VILALLONGA 2003), una obra de gran envergadura, formada per dos volums en els quals es repassa la literatura que ha generat aquest territori a través de més de 1200 pàgines. La confecció d'aquest *Atles*, realitzat per la majoria dels membres de l'equip d'investigació, va empènyer el grup a continuar explorant les relacions existents entre la literatura i les terres de Girona. Així doncs, seguint aquest propòsit, l'objectiu principal del projecte «Literatura i corrents territorials» va ser inventariar, catalogar i analitzar les diferents iniciatives literàries, prestant un especial interès als certàmens literaris, que van sorgir a la província de Girona durant un període històric concret. Es tracta dels anys compresos entre la revolució de 1868, que va conduir al destronament del regnat d'Isabel II, i el final de la guerra civil espanyola. Són els anys, per tant, que van dels inicis de la recuperació de la llengua catalana com a llengua literària culta fins al moment d'estruncament oficial de la vitalitat cultural del català.⁴

El període històric en què el grup de recerca de Patrimoni Literari ha emmarcat la investigació és especialment interessant pel que fa a l'estudi de la història de la literatura catalana, ja que, tal com hem apuntat anteriorment, al llarg dels segles XIX i XX es van crear, arreu del domini lingüístic català, una sèrie de plataformes de difusió cultural que, a la llum dels resultats obtinguts, podem valorar com a especialment rellevants en l'esdevenir de la literatura catalana posterior. Amb la intenció d'analitzar més adequadament el paper que van desenvolupar aquestes iniciatives culturals i literàries, el projecte d'investigació mencionat es va fonamentar en quatre eixos d'estudi principals. En primer lloc, es va realitzar un inventari dels Jocs Florals, així com altres certàmens literaris, celebrats a les terres de Girona, durant el

3. Referència FFI2011-24706. Investigadora principal: Mariàngela Vilallonga. Organisme convocant: MICINN.

4. Vam decidir delimitar el marc temporal del nostre estudi fins a l'establiment de la dictadura franquista perquè les implicacions de l'ús del català com a llengua literària a partir d'aquest moment s'han d'estudiar des d'una perspectiva diferent.

període indicat (1868-1939). D'altra banda, es van estudiar les associacions, ateneus, casinos i altres agrupacions que eren les convocants i les organitzadores dels certàmens literaris. Si bé és cert que algunes d'aquestes entitats ja han estat estudiades des de l'àmbit de la història local, el nostre acostament pretenia ser, més aviat, una aproximació a la seva tasca de promoció de la literatura en llengua catalana. En tercer lloc, també es van indexar les revistes culturals i literàries, així com altres publicacions periòdiques, que exercien el paper de plataforma de difusió de la literatura catalana, ja que en aquest tipus de publicacions era on sovint apareixien les composicions i els textos premiats en els certàmens. En aquest sentit, no es pot obviar l'estreta vinculació entre algunes d'aquestes publicacions i les entitats convocants i organitzadores dels certàmens, pel fet que algunes d'elles eren publicacions sorgides directament de l'activitat pròpia de la mateixa entitat i, per tant, també eren plataformes de difusió ideològica. Finalment, l'últim eix d'estudi va consistir en la recopilació del major nombre d'informacions possibles sobre els autors i els impulsors (mecenes, organitzadors, etc.) més rellevants o amb més presència en les activitats literàries que van tenir lloc a les terres de Girona durant el període històric fixat. D'aquesta manera, podíem dibuixar els diferents grups implicats en cada certamen i, en conseqüència, establir «qui formava part de l'elit econòmica i política (qui dota premis) i cultural (qui promou, qui organitza, qui hi concorre i qui guanya)» (FIGUERAS, 2015: 8).

La interrelació d'aquests quatre eixos d'estudi és clara, i un dels fets que millor ho demostra és l'expansió territorial que va experimentar el fenomen dels Jocs Florals. Aquesta qüestió va esdevenir fonamental en el plantejament i el desenvolupament del projecte «Literatura i corrents territorials: les terres de Girona (1868-1939)», ja que l'any 1872 la ciutat de Girona es va convertir en la primera ciutat catalana que va instaurar un certamen literari seguint l'exemple fixat pels Jocs Florals de Barcelona. Malgrat que, en un primer moment, la intenció del grup de recerca era investigar els certàmens i les diferents iniciatives literàries que van sorgir a la província gironina, ben aviat es va fer evident la necessitat d'estudiar el conjunt del territori català en relació amb el fenomen dels certàmens literaris, sobretot si tenim en compte que la «bibliografia sobre els Jocs Florals, tot i que van marcar de manera decisiva la pro-

ducció literària del país, com a mínim, des de la seva instauració, el 1859, fins als anys 80, és, a més de desdibuixada, insuficient» (MOLAS 2009: 193). Ara per ara, només existeixen estudis monogràfics exhaustius dedicats als Jocs Florals que van gaudir de més recorregut històric, exceptuant el de Barcelona. És el cas de les ciutats de Girona (CASACUBERTA 2010), Olot (CASACUBERTA I RIUS, 1988) i Lleida (MALET 2009). Per tant, existeix una necessitat latent d'estudis que estableixin i analitzin, des d'una perspectiva interterritorial, les relacions culturals dels fenòmens literaris. D'alguna manera, arran de la instauració dels Jocs Florals de Barcelona l'any 1859 va emergir un substrat de literats amb voluntat de professionalitzar-se que, històricament, s'ha menysvingut. Tanmateix, la tasca de represa cultural que portava implícita una institució com els Jocs Florals no es pot valorar sense tenir en compte l'emblema de catalanitat que representava en les coordenades espaciotemporals en les quals s'ha de situar. És per tot això que l'estudi realitzat pel grup de recerca de Patrimoni Literari es va focalitzar específicament en els motius i les circumstàncies que van propiciar l'expansió dels Jocs Florals en el conjunt del domini lingüístic català, amb la intenció d'analitzar-ne la significació històrica.

Els estudis acadèmics que tracten les relacions entre literatura i territori han gaudit d'un notable augment d'interès durant les últimes dècades. En un context globalitzat i hiperconnectat com el del segle XXI, és a través de la recuperació de la memòria, col·lectiva i local alhora, que podem entendre i valorar el nostre present històric i la nostra societat coetània. En aquest sentit, la noció de patrimoni literari ens és útil per tal de divulgar i reivindicar els textos literaris, posant-los, a la vegada, en relació amb el context en què van ser creats. Així doncs, segons les teories literàries proposades des del corrent conegut amb el nom de geocrítica,

L'espace littéraire, enfin, est un lieu réel, matériel, géographique, fantasmé et représenté par la parole. La géocritique encore a naturellement vocation à interpréter les manifestations de cet imaginaire spatial. Nous sommes ici au point de rencontre de la géographie et de la littérature: la géographie est aussi une écriture de l'espace comme l'atteste son suffixe *-graphie* (GRASSIN 2000).

Si tenim en compte la concomitàncies entre aquests dos vessants, ens adonarem que els estudis literaris poden considerar el valor cognitiu i analític de la geografia i, sobretot, de la cartografia, des d'una perspectiva epistemològica, tal com defensava Robert Tally Jr., segons el qual «mapping establishes a meaningful framework for the subject, with points of reference for thinking about oneself and one's place in the broader social space» (2011). La denominada cartografia literària ens aporta un marc útil a través del qual poder representar les relacions culturals i les situacions lligades a la producció literària d'un territori concret. Així doncs, la pretensió última d'aquesta disciplina és facilitar l'estudi i l'anàlisi de la literatura, posant de manifest «the geographical notation, the theoretical mapping and charting of territory» subjacent en els textos literaris (SAID 1993: 58).

Seguint les consideracions metodològiques formulades des d'aquest àmbit d'estudi, el grup de recerca de Patrimoni Literari de la Universitat de Girona es va proposar de realitzar una cartografia literària dels Jocs Florals celebrats durant el període temporal fixat. Un dels aspectes primordials de la cartografia literària com a metodologia de recerca és el fet d'utilitzar el mapa no per la seva funció merament decorativa o complementària en relació amb el text literari, sinó que aquesta disciplina utilitza el mapa com si es tractés d'un instrument analític més, tal com proposava Franco Moretti al seu *Atlante del romanzo europeo* (MORETTI 1997: 5). Així doncs, bona part dels treballs que es realitzen seguint els paràmetres de la cartografia literària tenen l'objectiu de crear nous mapes, a més d'estudiar els mapes que ja existeixen, tasca que hem de considerar secundària. En aquest sentit, una part important dels resultats obtinguts durant el desenvolupament del projecte d'investigació «Literatura i corrents territorials» és consultable a través del mapa que es troba allotjat al web www.patrimoniliterari.cat.⁵ Aquest portal inclou, a més d'altres eines tecnològiques, una cartografia en la qual s'hi troben representades totes les informacions sobre Jocs Florals i altres certàmens literaris de què dis-

5. Una experiència prèvia del mateix grup de recerca en l'àmbit dels mapes digitals que incorporen literatura georeferenciada va ser la creació de la versió en línia de l'*Atles literari de les terres de Girona*, disponible al portal www.atlesliterari.cat.

posa, actualment, el grup de recerca de Patrimoni Literari. La metàfora de la navegació per referir-se al procés de lectura, estudi o crítica de la literatura ha estat explorada a bastament (BORRÀS 2005: 54) i amb resultats notables. Tanmateix, aquesta metàfora pren encara més sentit si establim un paralelisme amb l'usuari digital, ja que gràcies a la cartografia literària dels Jocs Florals és possible navegar pel territori, físic i virtual, evidenciant l'expansió i l'evolució dels certàmens arreu de Catalunya.

En els últims anys han proliferat els mapes digitals que incorporen literatura georeferenciada, i la literatura catalana no n'és una excepció (GIRAMÉ 2014). A banda de les funcions pedagògiques i didàctiques que presenten la majoria d'aquests portals, la cartografia de www.patrimoniliterari.cat destaca per la seva utilitat com a metodologia de recerca sistematitzada, ja que permet extrapolar-se fàcilment a altres territoris en els què han succeït fenòmens similars i en els què sigui convenient realitzar una anàlisi de les circumstàncies en les què s'ha desenvolupat la història de la literatura pròpia. Així doncs, el mapa digital dels Jocs Florals es nodreix d'una base de dades en línia que vam dissenyar segons les necessitats pròpies del tipus de projecte en què hem estat treballant i que va ser creada específicament per mostrar, de manera clara, precisa i intuïtiva, els resultats obtinguts. De manera progressiva –i la tasca encara no ha finalitzat– vam anar introduint les informacions que hem pogut recollir sobre els certàmens literaris celebrats entre 1868 i 1939 a la base de dades relacional. Com ja s'ha apuntat, no hem elaborat només una cartografia dels Jocs Florals de la província de Girona, sinó que vam considerar oportú incloure les diferents informacions relatives als certàmens celebrats a altres zones. Per tant, la base de dades i la cartografia jocfloralesca es troben en un permanent *work in progress*, ja que a mesura que apareixen noves referències respecte a algun certamen, s'incorporen directament al portal. En conseqüència, l'expansió de Jocs Florals arreu del territori també va implicar una paral·lela expansió de l'abast de la recerca proposada inicialment.

Tenint en compte les característiques del material de treball de què disposàvem, vam realitzar una categorització de la informació que ens permetés distingir i, posteriorment, relacionar el major nom-

bre de dades possibles. Les categories bàsiques d'informació són quatre: les obres presentades, el discurs llegit durant l'acte d'entrega dels premis, els membres del jurat qualificador i, per últim, els membres de la comissió organitzadora. Així mateix, cada una de les categories bàsiques pot constar d'altres subcategories. Tot i això, la diversitat de les diferents tipologies d'informació recopilada va generar una dificultat a l'hora de concretar-ne una visualització representativa sobre el mapa. A més, les informacions sobre els diferents Jocs Florals tendeixen a ser molt disperses si es comparen entre elles: hi ha certàmens dels quals només disposem les bases de la convocatòria i, en canvi, n'hi ha d'altres dels que n'hem pogut obtenir un gran nombre de dades. Per aquest motiu, a més de la cartografia literària dels Jocs Florals allotjada a www.patrimoniliterari.cat, el web també consta d'un altre apartat que permet consultar la informació concreta de cada un dels certàmens que hem inventariat fins el moment.

Una altra utilitat del portal, remarcable pel seu valor com a eina en els estudis literaris, és que també funciona a manera de repositori. El web conté diferents documents (obres premiades, actes del jurats, cartells, convocatòries, etc.) relacionats amb els diferents Jocs Florals consultables. Es tracta d'una documentació relativament difícil de trobar, en alguns casos, i que, la majoria de vegades, apareix dispersa en diferents arxius i fons documentals. El fet de tenir disponible tota aquesta documentació en línia, en un únic portal dedicat exclusivament a la divulgació i l'anàlisi dels Jocs Florals en llengua catalana, facilita enormement la tasca de localització d'aquestes dades per part de la comunitat acadèmica que es dedica a l'estudi de la literatura, així com del públic general interessat en el fenomen dels certàmens literaris.

Pel que fa a la cartografia dels Jocs Florals consultable a www.patrimoniliterari.cat, en la visualització inicial del mapa podem observar diferents marques de geolocalitzacions que es refereixen a les diferents poblacions en les quals es van celebrar Jocs Florals durant el període 1868-1939. Així mateix, també apareix indicat el nombre de certàmens que es van celebrar en cada una de les poblacions. D'aquesta manera, amb només una ullada ràpida sobre el mapa, l'usuari pot fer-se una idea de la magnitud de l'evolució del fenomen dels Jocs Florals al llarg dels últims anys del segle XIX i les primeres dècades

del XX. El fet que la instauració de certàmens es propagués arreu del territori s'explica per motius que no són estrictament literaris. Durant les últimes dues dècades del segle XIX moltes ciutats cercaven, amb l'avinentsa de la creació d'uns Jocs Florals i amb la presa de contacte amb diferents personalitats destacades que aquests propiciaven, un espai d'inserció i d'incidència política en la Catalunya del seu temps. Per tant, l'estudi de l'evolució del fenomen dels Jocs Florals ens permet accedir «als punts en els quals es produeix la coordinació entre els interessos político-ideològics i la vida cultural i literària» (CASTELLANOS 1988: 11). En aquest sentit, hem de tenir en compte que els Jocs Florals eren considerats, per les classes dirigents catalanes, tota una institució, és a dir: «l'única plataforma de mercat literari d'una certa entitat [...] reconeguda i assumida» (CASTELLANOS 1988: 11). L'anàlisi de la repercussió dels Jocs Florals i l'evolució de la seva expansió territorial evidencia, doncs, que aquesta celebració va ser presa com una iniciativa emblema a través de la qual posar de manifest un conjunt d'idees regeneradores, tant en termes culturals, com socials i polítics.

En paral·lel a la proliferació de certàmens literaris, també hem de tenir en compte la creació d'un seguit de centres catalanistes i agrupacions diverses que a finals del segle XIX conformaran una veritable xarxa, estesa arreu del territori, dedicada a la propagació de la doctrina i del programa regionalista. Els preceptes ideològics i estètics d'aquestes entitats van marcar de manera decisiva el funcionament dels certàmens literaris que convocaven. Per exemple, és ben representatiu el cas de Girona: l'any 1872 es va fundar l'Asociación Literaria de Gerona, coneguda popularment amb el nom de «La Literaria», que aglutinava la major part d'intel·lectuals de la ciutat. La «Literaria» va promoure el primer Certamen Literario de Gerona, bilingüe, que va tenir lloc la tardor d'aquell mateix any, coincidint amb les Fires de Sant Narcís, patró de la ciutat. El creixement, la consolidació i el posterior declivi de l'associació es pot evidenciar si fem un repàs del nombre de socis:

Així veiem que el 1872 la Literaria va començar amb 197 socis i que vuit anys més tard, el 1880, havia crescut fins a tenir-ne 370. [...] Després d'haver tocat sostre el 1880, l'associació va anar perdent socis de mica en

mica, i durant els últims deu anys del segle XIX es va mantenir de manera força estable en 280, però el 1901, tal com revela el darrer recull que es va publicar, ja només eren 146 socis (CARMANTU 2001: 62).

Si seguim la documentació sobre els certàmens de Girona podem observar com els diversos patrocinadors dels premis –institucions públiques, societats privades i persones a títol individual– feien que les bases de la convocatòria fossin, a voltes, massa restrictives, ja que demanaven treballs sobre temàtiques extremadament concretes. Així mateix, també és important tenir en compte la dotació del premi: moltes vegades es tractava d'un simple «objeto de arte» i poc sovint hi havia una retribució en metàl·lic. Aquest fet, que detectem en nombrosos certàmens, no només el de Girona, impedia als escriptors que s'ho proposaven la possibilitat de professionalitzar-se. En aquest context crític i reticent per part dels escriptors de més renom, el Certamen Literario de Girona impulsat per «La Literaria» va començar a decaure per múltiples raons: el seu bilingüisme era malvist pels grups d'intel·lectuals gironins vinculats a les manifestacions patriòtiques catalanes, ja que durant el tombant de segle el catalanisme polític va experimentar una gran embranzida. A més, la celebració de la festa literària «s'havia estancat en unes fórmules caduques i poc atractives i [...] havia estat monopolitzada pels sectors més burocràtics, caciquistes i centralistes de la societat gironina del moment» (PUIG 2001: 65). A causa de diversos factors de degeneració del certamen, l'Asociación Literaria de Gerona va veure com molts dels seus socis començaven, progressivament, a donar-se de baixa i, per tant, els seus ingressos van disminuir de manera considerable. L'any 1902 la junta de «La Literaria» va intentar fer front a la crisi que patia i, finalment, va convocar el que esdevindria el seu últim Certamen Literario, que resultà un autèntic fracàs (PUIG 2001: 65).

Paral·lelament, durant la lenta agonia del certamen convocat per «La Literaria» van sorgir a la ciutat de Girona dues noves publicacions periòdiques: *Vida* i *L'Enderroch*.⁶ Tot i que les dues revistes com-

6. *Vida* va sortir a la llum el 26 de gener de 1902 i *L'Enderroch* al cap d'una setmana, el 2 de febrer. Les dues revistes compartien la periodicitat quinzenal i, per tant,

partien el propòsit de regenerar la societat gironina, i catalana a través de la cultura, la primera ho feia des de la perspectiva del catalanisme tradicionalista i catòlic de la Lliga Regionalista, i l'altra, *L'Enderroch*, tenia un discurs crític, rupturista i fidel als pressupòsits d'Unió Catalanista (CASACUBERTA 2010: 11-13). El paper d'aquestes publicacions en la promoció de la literatura catalana dins l'àmbit gironí va ser notable, ja que els redactors de *L'Enderroch* van proposar-se, poc després de la fundació de la revista, organitzar uns Jocs Florals de Girona, exclusivament en llengua catalana, seguint els models d'acció inherents al discurs ideològic del catalanisme progressista. La intenció d'aquesta iniciativa era enderrocar el provincianisme i la grisor que representava l'antic Certamen Literario i, alhora, enderrocar l'antimodernisme de la institució floualesca. L'agosarament d'aquests primers Jocs Florals gironins, celebrats el 9 de maig de 1902, va arribar a Barcelona a través de les pàgines de *La Renaixensa*, que se'n va fer molt de ressò. I no ha d'estranyar, ja que tant el president del jurat, Josep Franquesa, com bona part dels ofertors dels premis així com els principals guardonats, Josep Carner, Francesc Ubach o Anton Busquets i Punset, eren considerats afins a l'empresa catalanista (CASACUBERTA 2010: 22). El mes de juny d'aquell mateix 1902, *L'Enderroch* va publicar un monogràfic dedicat als seus Jocs Florals, que esdevindria l'últim número de la revista. Tanmateix, la seva desaparició no va comportar la desaparició dels Jocs Florals gironins, sinó que els redactors de *Vida*, després de la celebració de l'últim Certamen Literario, van publicar un manifest mostrant-se a favor de la constitució d'un organisme que permetés la continuïtat dels Jocs Florals de Girona. Al cap d'uns mesos, desapareguda l'Asociación Literaria de Gerona,⁷ desapareguda la revista *L'Enderroch* i desapareguda la revista *Vida*,⁸ existia igualment a Girona un grup d'intel·lectuals, divers pel

---

els intel·lectuals gironins més inquiets van tenir assegurada setmanalment una nova dosi de continguts culturals.

7. La junta directa, després del fracàs del Certamen celebrat la tardor de 1902 i de totes les crítiques rebudes, va dimitir en bloc el mes de març de 1903 (PUIG 2001: 65).

8. L'últim número es va publicar el mes de juny de 1903, poc abans de l'aparició de la convocatòria dels Jocs Florals d'aquell mateix any (CASACUBERTA 2010: 27).

que fa a les tendències polítiques o ideològiques personals, que compartia la voluntat de mantenir uns Jocs Florals gironins en llengua catalana. En aquest context es va formar una comissió organitzadora híbrida, que va nomenar un jurat qualificador de consens, en pro de «la continuïtat d'una tradició que no cal baratar alegrement en uns moments decisius per a la construcció de la xarxa cultural del catalanisme sobre la malla dels Jocs Florals i certàmens literaris dispersos arreu del territori» (CASACUBERTA 2010: 28). Per tant, malgrat la crisi que aleshores patien els Jocs Florals com a institució literària, la celebració del certamen gironí de l'any 1903 es pot considerar «el resultat directe i més emblemàtic del procés d'aglutinació que experimenta el catalanisme polític durant el tombant de segle i [...] de la centralitat que ha assolit el catalanisme polític en l'articulació de la cultura catalana a l'inici del segle XX» (CASACUBERTA 2010: 27).

D'alguna manera, amb la breu exposició de l'exemple de Girona, fàcilment extrapolable a altres casos, es fa evident l'interès de l'estudi dels certàmens literaris i de totes les seves implicacions –estètiques, ideològiques, territorials, etc. Així doncs, podem concloure que amb la catalogació dels diversos Jocs Florals que es van celebrar en bona part del domini lingüístic català durant el període històric establert, podem posar de manifest un seguit de dinàmiques culturals concretes que es van materialitzar a través d'una xarxa interconnectada de promoció de la literatura catalana. Per tant, la cartografia dels Jocs Florals que trobem a www.patrimoniliterari.cat permet ubicar cadascun dels factors que van intervenir en l'ebullició del fenomen dels certàmens literaris i, alhora, establir les coordenades de la seva expansió territorial. En conseqüència, l'estudi portat a terme pel grup de recerca de Patrimoni Literari de la Universitat de Girona atén diverses manifestacions culturals per tal d'aprofundir en l'anàlisi de la literatura flouresca entesa com a part dels discursos públics que van contribuir a la creació d'una cultura catalana moderna.

BIBLIOGRAFIA

- ARAGÓ I VILALLONGA (2003): Narcís-Jordi Aragó i Mariàngela Vilallonga (co-ords.), *Atles literari de les terres de Girona*, Girona: Diputació de Girona.
- BERAMENDI (2012): Justo Beramendi, «Relaciones entre galleguismo y catalanismo (1840-1918)», dins: *Joc literari i estratègies de representació. 150 anys dels Jocs Florals de Barcelona*, Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura, ps. 17-43.
- BORRÀS (2005): Laura Borràs, «Teorías literarias y retos digitales», dins: *Textualidades electrónicas. Nuevos escenarios para la literatura*, Barcelona: Editorial UOC.
- CARMANU (2001): Xavier Carmaniu, «El Certamen Literario i els Jocs Florals: una perspectiva social», *Revista de Girona*, núm. 205 (març-abril), ps. 61-64.
- CASACUBERTA (2010): Margarida Casacuberta, *Els Jocs Florals de Girona (1902-1935)*, Girona: CCG Edicions / Fundació Valvi.
- CASACUBERTA I RIUS (1988): Margarida Casacuberta i Lluís Ruis, *Els Jocs Florals d'Olot (1890-1921)*, Olot: Editora de Batet.
- CASANOVA (2012): Jean-Yves Casanova, «Lei premiers Juecs Floraus en Provença au siècle XIX: modernitat e nostalgia», dins: *Joc literari i estratègies de representació. 150 anys dels Jocs Florals de Barcelona*, Barcelona: Societat Catalana de Llengua i Literatura, ps. 45-68.
- CASTELLANOS (1988): Jordi Castellanos, «Pròleg», dins: *Els Jocs Florals d'Olot (1890-1921)*, Olot: Editora de Batet.
- DOMINGO (2011): Josep M. Domingo, «Barcelona i els Jocs Florals, 1859. Literatura, modernització urbana i representació col·lectiva», dins: *Barcelona i els Jocs Florals, 1859. Modernització i romanticisme*, Barcelona: Museu d'història de Barcelona, ps. 39-76.
- DOMINGO (2013): Josep M. Domingo, «Els Jocs Florals en la literatura catalana contemporània», *Catalan Historical Review*, núm. 6, ps. 179-187.
- FIGUERAS (2015): Narcís Figueras, «Jocs Florals i estudis locals. El cas de la comarca de La Selva», *Plecs d'Història Local*, núm. 157 (abril), ps. 8-10.
- GIRAMÉ (2014): Ricard Giramé, «Els mapes literaris en Internet: anàlisi dels webs de literatura georeferenciada dels Països Catalans», dins: *Un amor, uns carrers. Cap a una didàctica de les geografies literàries*, València: Publicacions de la Universitat de València, ps. 31-38.
- GRASSIN (2000): Jean Marie Grassin, «Pour une science des espaces littéraires», dins: *La géocritique mode d'emploi*, Limoges: Presses universitaires de Limoges.

- MALET (2009): Gerard Malet, *Els Jocs Florals de Lleida: 1895-1923. Discursos i materials*, Lleida: Edicions de la Universitat de Lleida.
- MARFANY (1995): Joan-Lluís Marfany, *La cultura del catalanisme. El nacionalisme català en els seus inicis*, Barcelona: Empúries.
- MOLAS (2009): Joaquim Molas, «La poesia», dins: *Panorama crític de la literatura catalana. Segle XIX*, (vol. IV), Barcelona: Vicens Vives, ps. 188-234.
- MORETTI (1997): Franco Moretti, *Atlante del romanzo europeo (1800-1900)*, Torino: Einaudi.
- PUIG (2001): Carme Puig, «Els primers anys dels Jocs Florals de Girona i els seus precedents immediats», *Revista de Girona*, núm. 205 (març-abril), ps. 65-70.
- SAID (1993): Edward Said, *Culture and Imperialism*, New York: Vintage Books.
- TALLY (2011): Robert T. Tally, «On Literary Cartography: Narrative as a Spatially Symbolic Act», *New American Notes Online*, núm. 1, <<http://www.nanocrit.com/issues/issue-1-navigation-all/literary-cartography-narrative-spatially-symbolic-act/>> [Consulta: 7 de maig de 2015].